

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**KOBIETY
I MĘŻCZYŹNI
na rynku**

**WARSZAWA
2010**

W Polsce, podobnie jak w innych krajach europejskich, sytuacja kobiet na rynku pracy różni się od sytuacji zawodowej mężczyzn. Płeć jest więc jedną z najważniejszych cech uwzględnianych w statystyce rynku pracy.

Dane prezentowane w niniejszym opracowaniu zostały zaczerpnięte z reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), z rejestrów bezrobotnych prowadzonych w urzędach pracy oraz z badania struktury wynagrodzeń według zawodów.

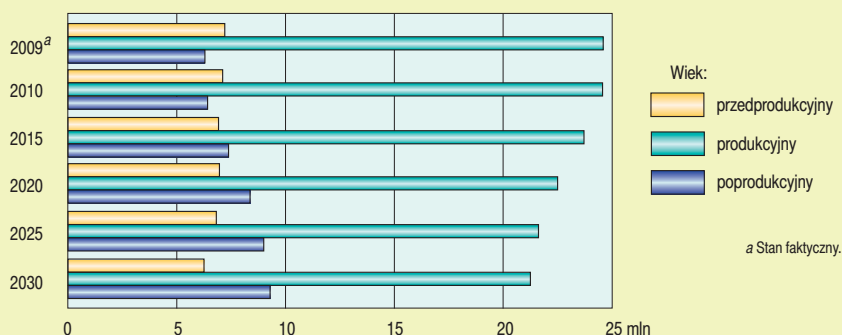
Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej. Jego wyniki i metodologia są prezentowane kwartalnie w publikacji pt. „Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski” oraz w Internecie pod adresem: <http://www.stat.gov.pl>; temat: Praca, Wynagrodzenia. Dane o bezrobociu rejestrowanym publikowane są miesięcznie na stronie internetowej GUS – www.stat.gov.pl; temat: Praca, Wynagrodzenia, a w cyklu kwartalnym, w opracowaniu pt. „Bezrobocie rejestrowane w Polsce”.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano dane BAEL z badań przeprowadzonych w IV kwartale w latach 2003–2009 oraz dane z rejestracji bezrobocia według stanu na koniec grudnia w latach 2003–2009. Dane dotyczące krajów Unii Europejskiej pochodzą ze strony internetowej Eurostat pod adresem: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (stan w dniu 15 lipca 2010 roku).

Informacje o przeciętnych wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn dostarcza reprezentacyjne badanie struktury wynagrodzeń według zawodów za 2008 r. Badanie to jest realizowane w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W LATACH 2009–2030

Proгноza ludności – stan w dniu 31 XII

Ludność w wieku produkcyjnym tworzą kobiety w wieku 18–59 lat i mężczyźni w wieku 18–64 lata. Osoby w wieku 0–17 lat są zaliczane do grupy w wieku przedprodukcyjnym, a kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej należą do grupy w wieku poprodukcyj-

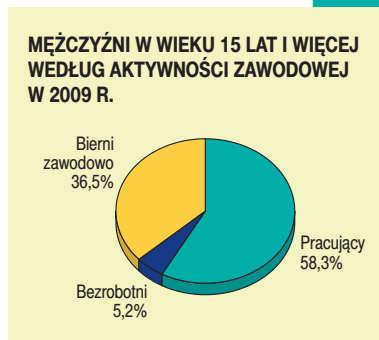
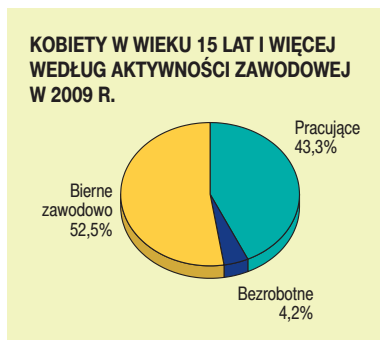
nym. W 2009 roku (stan na 31 XII) na 1000 kobiet w wieku produkcyjnym przypadało 666 kobiet w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Odpowiedni wskaźnik dla mężczyzn wynosił 442. Prognozy demograficzne wskazują, że liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie nieznacznie malała do 2010 r., a następnie do 2030 roku w sposób istotny obniżała się. Jednocześnie przewiduje się, że liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, zarówno kobiet jak i mężczyzn, będzie systematycznie rosła.

WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2009

Lata	W wieku 15 lat i więcej		W wieku produkcyjnym	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	w %			
2003	47,9	62,4	64,9	74,9
2004	47,9	62,7	65,0	74,9
2005	48,1	62,9	65,4	75,3
2006	46,7	62,3	63,8	74,9
2007	46,7	62,2	64,1	74,8
2008	47,1	63,1	65,2	75,7
2009	47,5	63,5	66,2	76,0

Z punktu widzenia statusu na rynku pracy (aktywności ekonomicznej) ludność dzieli się na pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

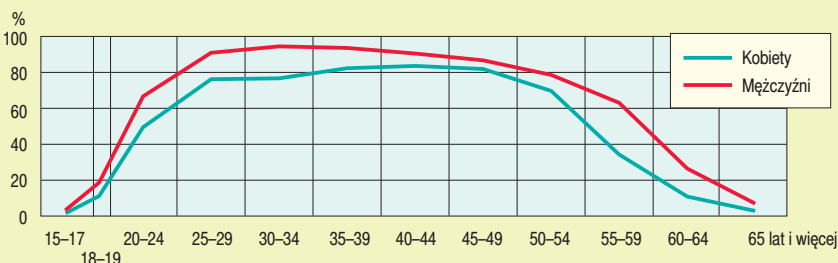
Zbiorowość aktywnych zawodowo tworzą pracujący i bezrobotni. Do pomiaru poziomu aktywności zawodowej służy współczynnik, wyrażający udział osób aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Poziom aktywności zawodowej kobiet jest niższy niż mężczyzn. W 2009 r. na 1000 mężczyzn aktywnych zawodowo przypadało 575

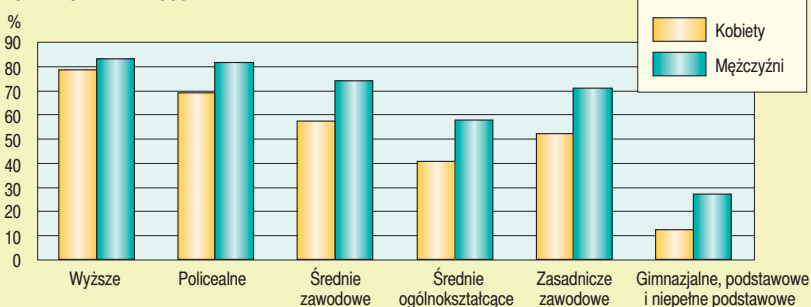
biernych zawodowo, podczas gdy na 1000 kobiet aktywnych zawodowo przypadało 1104 biernych zawodowo. Ludność bierna zawodowo jest silnie sfeminizowana – blisko 2/3 tej populacji stanowią kobiety.

WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.

Współczynnik aktywności zawodowej kobiet obniżył się nieznacznie z 47,9% w 2003 r. do 47,5% w 2009 r., natomiast dla mężczyzn wskaźnik ten zwiększył się w tym okresie z 62,4% do 63,5%.

WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2009 R.

Najwyższy odsetek aktywnych zawodowo występuje wśród mężczyzn w wieku 30–39 lat (w 2009 r. na 1000 mężczyzn 941 pracowało lub poszukiwało pracy) oraz wśród kobiet w wieku 35–44 lata (na 1000 kobiet 829 pracowało bądź poszukiwało pracy).

LICZBA PRACUJĄCYCH KOBIET W LATACH 2003–2009

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	ogółem						
Liczba pracujących w tys.	6198	6290	6434	6624	6985	7193	7184
W % ogółu pracujących	45,2	44,7	44,7	44,4	45,0	44,9	45,2
w tym w wieku produkcyjnym							
Liczba pracujących w tys.	5907	6029	6201	6401	6745	6962	6962
W % ogółu pracujących	44,7	44,4	44,4	44,1	44,6	44,6	44,9

Najwyższym poziomem aktywności zawodowej charakteryzują się kobiety z wykształceniem wyższym. Współczynniki aktywności zawodowej dla tej grupy populacji kobiet są równie wysokie jak dla mężczyzn.

W latach 2003–2008 obserwowano systematyczny wzrost liczby pracujących kobiet. Ich udział wśród pracujących nie ulegał jednak dużym zmianom. Natomiast w 2009 roku odnotowano nieznaczny spadek.

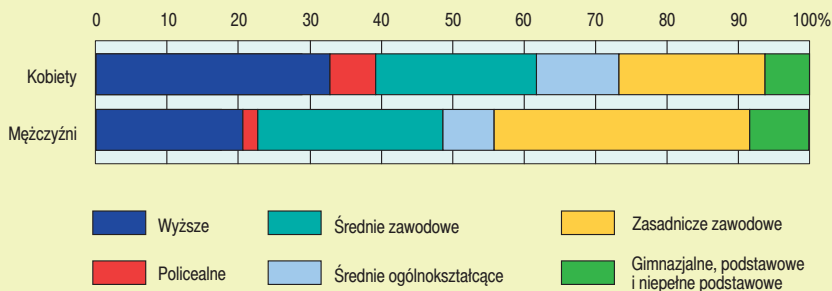
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2009

Lata	W wieku 15 lat i więcej		W wieku produkcyjnym	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	w %			
2003	38,2	50,9	51,3	60,8
2004	38,5	52,2	51,9	62,1
2005	39,2	53,2	53,1	63,5
2006	40,3	55,5	54,8	66,5
2007	42,3	57,4	57,9	68,9
2008	43,5	59,3	60,1	71,1
2009	43,3	58,3	60,2	69,6

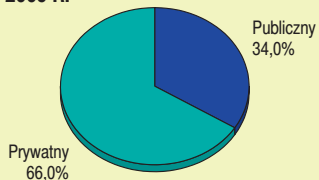
Do pomiaru wykorzystania zasobów pracy stosuje się wskaźnik zatrudnienia, który obrazuje udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia kobiet w wieku 15 lat i więcej jest prawie o 1/4 niższy niż wskaźnik zatrudnienia mężczyzn. Pracujące kobiety w większości legitymują się wykształceniem średnim (40,5% ogółu pracujących). Rzadziej jednak kobiety zajmują stanowiska kierownicze, szczególnie wyższego szczebla. W 2009 roku wśród pracujących na stanowiskach kierowniczych tylko 35,9% to kobiety. Udział kobiet pracodawców był jeszcze niższy (30,1%).

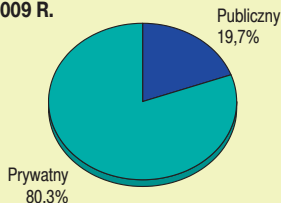
PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2009 R.

PRACUJĄCE KOBIECY WEDŁUG SEKTORA WŁASNOŚCI MIEJSCA PRACY W 2009 R.

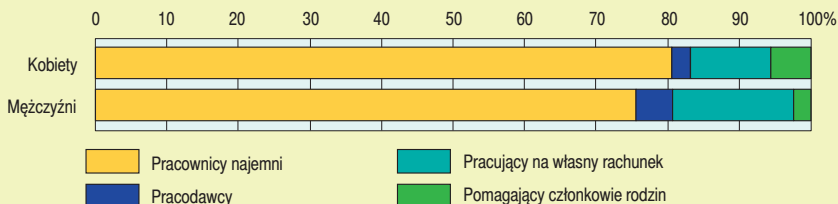

PRACUJĄCY MĘŻCZYŹNI WEDŁUG SEKTORA WŁASNOŚCI MIEJSCA PRACY W 2009 R.

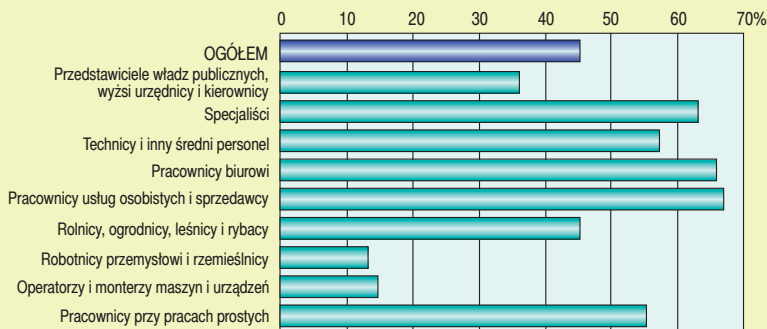
Najbardziej sfeminizowaną grupą zawodową jest grupa pracowników w sekcjach: „Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” oraz „Pracownicy biurowi”, w której w 2009 r. na 100 mężczyzn przypadało odpowiednio 201 i 192 kobiety; najmniej zaś, pracowało kobiet w grupie zawodów: „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” oraz „Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” w których na 100 mężczyzn przypadało odpowiednio 15

PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI I STATUSU ZATRUDNIENIA W 2009 R.

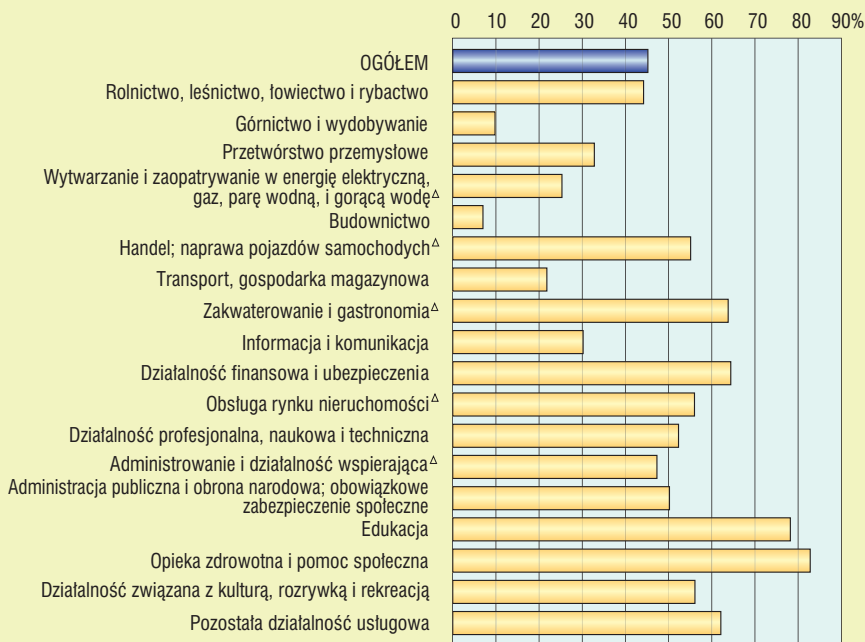

i 17 kobiet. Do najbardziej sfeminizowanych sekcji gospodarki narodowej należały: „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (477 kobiet na 100 mężczyzn), „Edukacja” (358 kobiet na 100 mężczyzn), „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”(181 kobiet na 100 mężczyzn) oraz „Zakwaterowanie i gastronomia” (178 kobiet na 100 mężczyzn).

UDZIAŁ KOBIECY W OGÓLNEJ LICZBIE PRACUJĄCYCH W DANEJ GRUPIE ZAWODOWEJ W 2009 R.

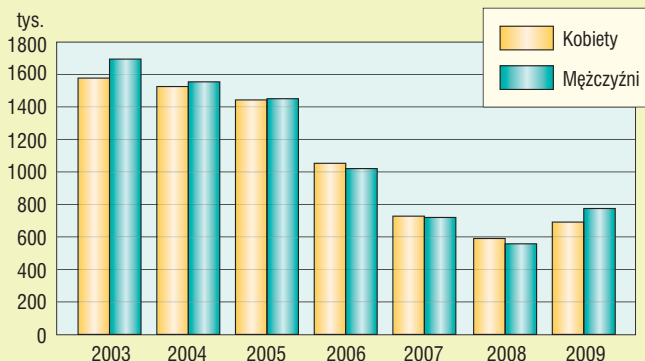

UDZIAŁ KOBIEC WŚRÓD PRACUJĄCYCH WEDŁUG WYBRANYCH RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI MIEJSCA PRACY W 2009 R.

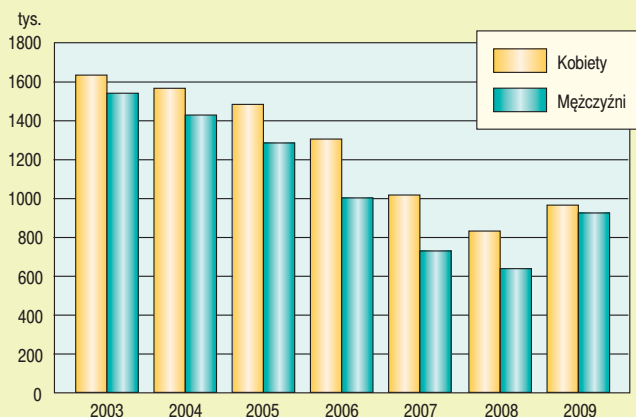
W ostatnich latach kobiety przeważają zarówno wśród bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, jak również wśród bezrobotnych wyodrębnianych w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności.

LICZBA BEZROBOTNYCH KOBIEC I MĘŻCZYZN WEDŁUG BAEŁ W LATACH 2003–2009

W końcu 2009 roku udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 51,1% i był o 5,5 pkt. niższy w porównaniu z 2008 rokiem.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W URZĘDACH PRACY WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2009

Napływ kobiet do bezrobocia rejestrowanego jest mniejszy niż mężczyzn, natomiast ich odpływ z grupy bezrobotnych jest większy (z wyjątkiem lat 2007 i 2008).

PŁYNNOŚĆ BEZROBOCIA REJESTROWANEGO KOBIET I MĘŻCZYZN W LATACH 2003–2009

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	w tysiącach						
Kobiety							
Napływ do bezrobocia	1172	1229	1314	1307	1254	1273	1464
Odpływ z bezrobocia	1183	1295	1396	1488	1542	1457	1331
Saldo	-11	-66	-82	-181	-288	-184	-133
Mężczyźni							
Napływ do bezrobocia	1471	1455	1479	1385	1238	1204	1620
Odpływ z bezrobocia	1501	1565	1624	1668	1512	1293	1334
Saldo	-30	-110	-145	-283	-274	-89	-286

Kobiety częściej niż mężczyźni są zagrożone bezrobociem długotrwałym. Zgodnie z danymi urzędów pracy w 2009 r. 30,3% zarejestrowanych bezrobotnych kobiet i 21,1% zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn pozostawało bez pracy dłużej niż rok.

Do oceny natężenia bezrobocia wykorzystuje się stopę bezrobocia wyrażającą udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) wśród aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w wieku 15 lat i więcej.

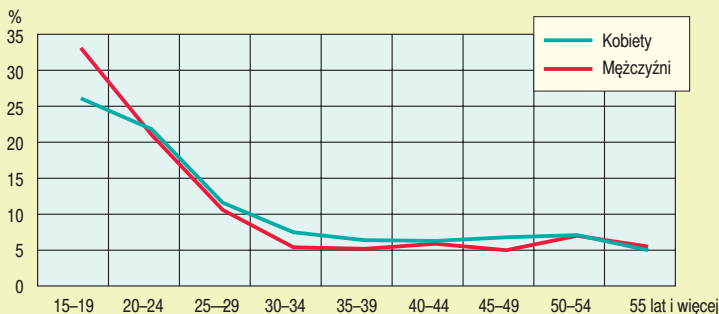
STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG PŁCI W LATACH 2003–2009

na podstawie BAEL

Lata	W wieku 15 lat i więcej		W wieku produkcyjnym	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	w %			
2003	20,3	18,4	20,9	18,8
2004	19,5	16,7	20,1	17,0
2005	18,3	15,4	18,8	15,7
2006	13,7	11,0	14,0	11,1
2007	9,4	7,8	9,6	7,9
2008	7,6	6,0	7,8	6,0
2009	8,8	8,2	9,0	8,3

Stopa bezrobocia kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn. Trudniej znaleźć pracę zwłaszcza kobietom powracającym na rynek pracy po dłuższej przerwie oraz poszukującym pierwszej pracy.

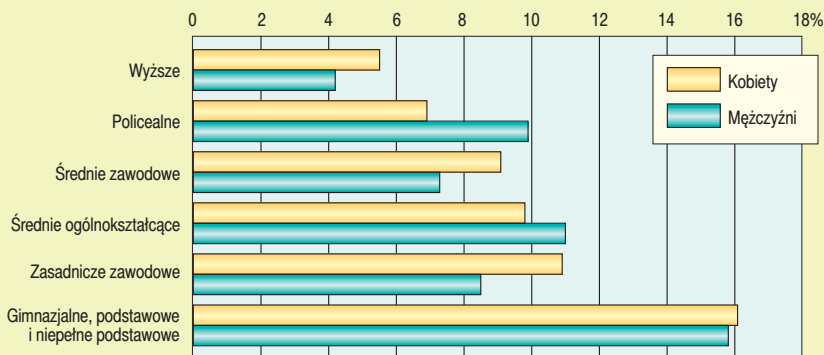
STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.

W IV kwartale 2009 r. najwyższa stopa bezrobocia dotyczyła kobiet w wieku 18-19 lat (28,8%). Najbardziej sfeminizowana była grupa bezrobotnych w wieku 45-49 lat, w której na 100 bezrobotnych mężczyzn przypadało 134 bezrobotnych kobiet. W tej grupie stopa bezrobocia kobiet była wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn.

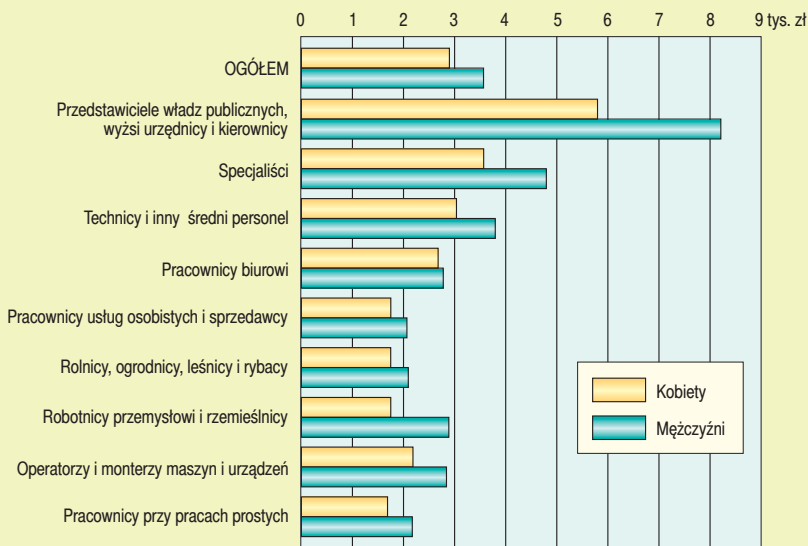
Wykształcenie nie chroniło kobiet przed bezrobociem. Bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone niż bezrobotni mężczyźni. Ponad 61% bezrobotnych kobiet posiadało wykształcenie średnie, policealne lub wyższe, podczas gdy analogiczny odsetek pośród mężczyzn wynosił około 45%.

STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZAŁCENIA W 2009 R.

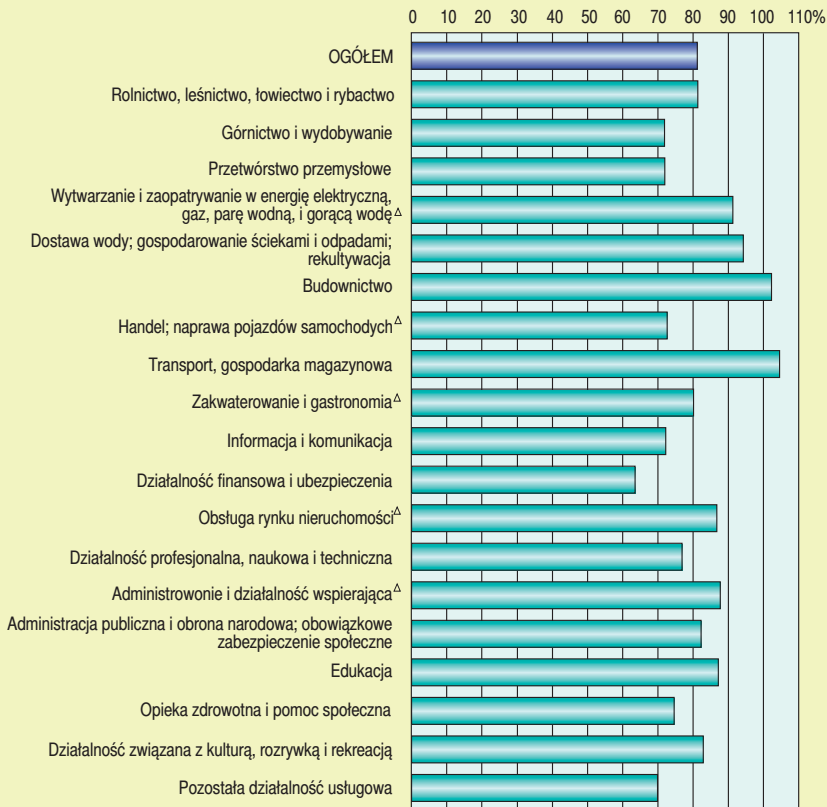

Natężenie bezrobocia jest zróżnicowane w zależności od gęstości zaludnienia danego obszaru. Im mniejsza liczba ludności zamieszkującej dany obszar terytorialny – tym wyższa jest stopa bezrobocia. Na wsi decydującą rolę ma związek z użytkowaniem gospodarstwa rolnego. Stopa bezrobocia kobiet w gospodarstwach domowych użytkujących gospodarstwo rolne jest prawie 3-krotnie niższa niż stopa bezrobocia kobiet w gospodarstwach domowych niezwiązanych z rolnictwem.

WYNAGRODZENIE MIESIĘCZNE BRUTTO WEDŁUG PŁCI I GRUP ZAWODOWYCH W PAŹDZIERNIKU 2008 R.

RELACJA PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ MIESIĘCZNYCH BRUTTO KOBIEI I MĘŻCZYŹN (MĘŻCZYŹNI=100%) WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W PAŹDZIERNIKU 2008 R.

Wynagrodzenia kobiet są zazwyczaj niższe niż mężczyzn. Jak wynika z badań struktury wynagrodzeń według zawodów, w październiku 2008 r. mężczyźni osiągnęli wynagrodzenie o 10,1% wyższe od średniego w skali kraju tj. wyższe o 325,17 zł, natomiast kobiety-niższe o ponad 10,5% czyli niższe o 339,19 zł. W konsekwencji oznacza to, że przeciętne wynagrodzenie kobiet było o 23,0% niższe od przeciętne-go wynagrodzenia mężczyzn tj. 664,36 zł.

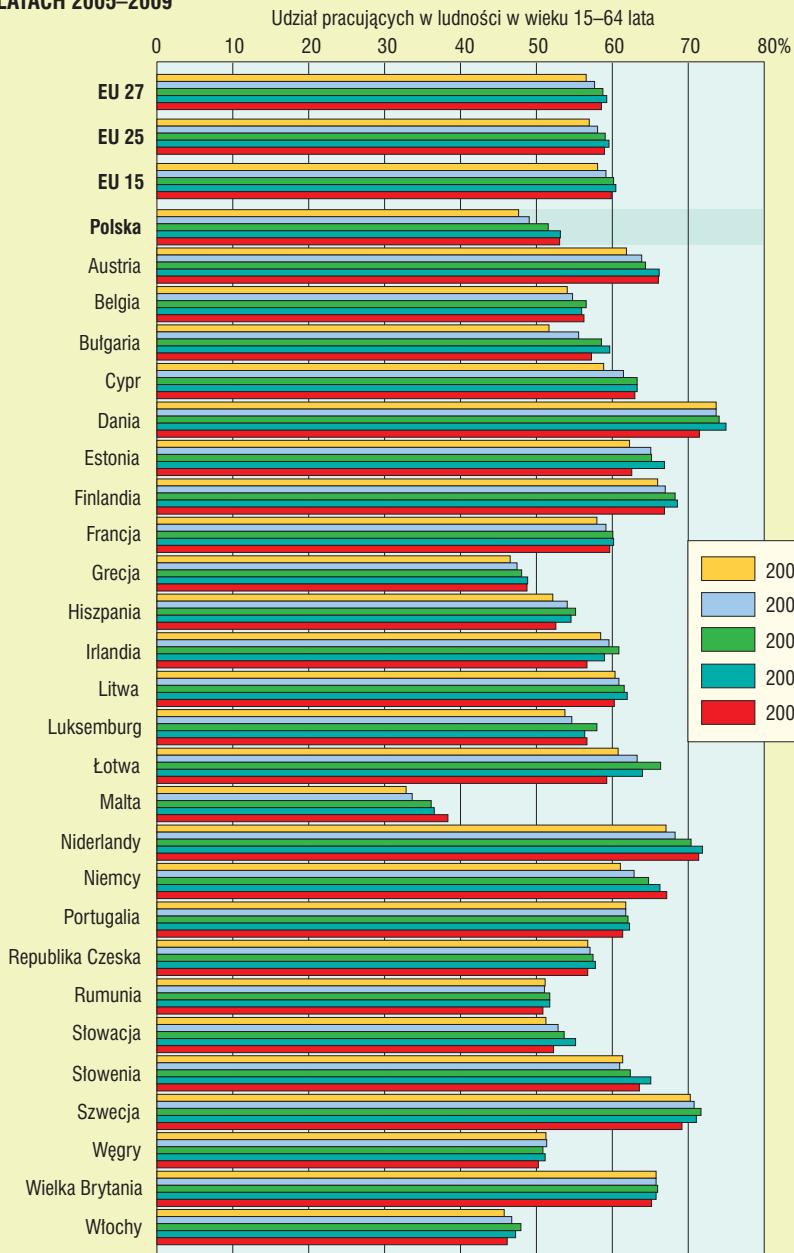
**PODSTAWOWE MIERNIKI^a AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI
W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE WEDŁUG PŁCI W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Kobiety				Mężczyźni			
	UE(27)	UE(25)	UE(15)	Polska	UE(27)	UE(25)	UE(15)	Polska
Ludność (w tys.) w wieku:								
15 lat i więcej	214641	201779	169107	16573	200976	189028	159537	14933
15 – 64 lata	166087	155992	129961	13381	165218	155188	129715	12992
Pracujący (w tys.) w wieku:								
15 lat i więcej	98668	93152	78887	7184	118538	111854	94769	8701
15 – 64 lata	97143	91852	77776	7092	116068	109616	92800	8566
Wskaźnik zatrudnienia ludności (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	46,0	46,2	46,6	43,4	59,0	59,2	59,4	58,3
15 – 64 lata	58,5	58,9	59,8	53,0	70,3	70,6	71,5	65,9
Pracujący na własny rachunek ^b (w % ogółu pracujących w wieku:								
15 lat i więcej	10,0	9,9	9,6	13,8	19,0	18,8	18,6	22,0
15 – 64 lata	9,6	9,5	9,2	13,4	18,2	18,0	17,8	21,6
Pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy (w % ogółu pracujących) w wieku:								
15 lat i więcej	31,8	33,2	37,3	11,2	8,4	8,5	9,1	5,6
15 – 64 lata	31,3	32,7	36,9	10,5	7,5	7,6	8,2	4,8
Współczynnik aktywności zawodowej (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	50,6	50,9	51,4	47,5	65,0	65,3	65,5	63,5
15 – 64 lata	64,4	65,0	66,0	58,2	77,6	78,1	79,0	71,9
Bezrobotni (w tys.) w wieku:								
15 lat i więcej	9925	9515	7987	694	12196	11602	9761	778
15 – 64 lata	9897	9488	7963	692	12155	11560	9721	777
Stopa bezrobocia (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	9,1	9,3	9,2	8,8	9,3	9,4	9,3	8,2
15 – 64 lata	9,2	9,4	9,3	8,9	9,5	9,5	9,5	8,3
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (w %) w wieku:								
15 lat i więcej	36,1	36,5	36,3	35,2	34,4	34,7	35,2	26,3
15 – 64 lata	36,1	36,5	36,3	35,3	34,4	34,6	35,2	26,3
Kształcenie ustawiczne dorosłych ^{cd} w wieku 25 – 64 lata	10,4	10,9	11,9	5,2	8,7	9,1	9,9	4,2
Kształcenie osób młodych ^{cd} w wieku 20 – 24 lata	81,3	81,5	79,1	93,3	75,6	75,4	72,6	89,3
Średni wiek dezaktywacji zawodowej (wyjścia z siły roboczej) ^{cd}	60,8	60,8	61,1	.	62,0	61,9	61,9	.

Źródło: Labour Force Survey, prowadzone w poszczególnych krajach UE, w Polsce – pod nazwą Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności.

^a Dane pobrane ze strony internetowej Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> w dniu 15.07.2010 r. Wiek produkcyjny według definicji stosowanej w polskiej statystyce (mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat) oraz według definicji Eurostat (osoby w wieku 15-64 lata). ^b Łącznie z pomagającymi bezpłatnie członkami rodzin. ^c Dane przeciętne roczne. ^d Dane przeciętne roczne za 2008 r.

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA KOBIET W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE W LATACH 2005–2009

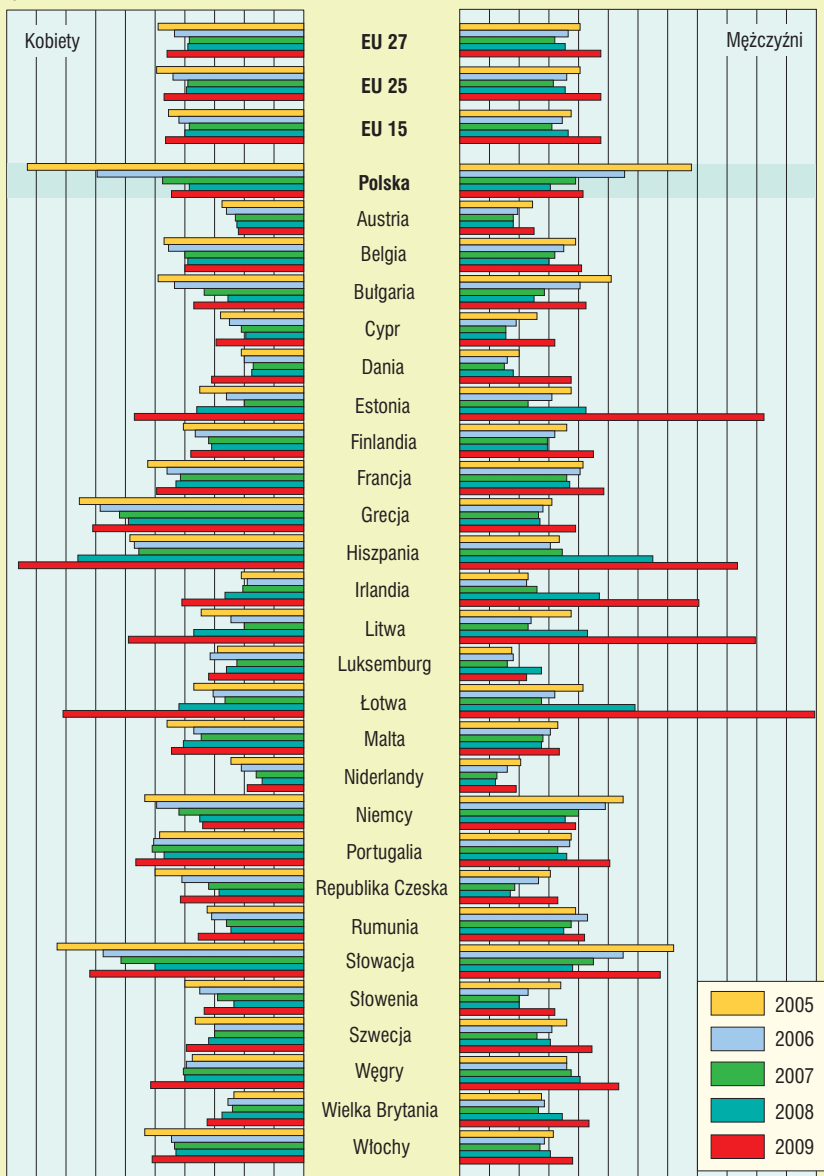
Z porównania podstawowych mierników aktywności zawodowej w krajach Unii Europejskiej i w Polsce wynika, iż:

- podstawowe mierniki aktywności zawodowej kobiet w Polsce są mniej korzystne w stosunku do średnich unijnych;
- kobiety w Polsce charakteryzują się niższym wskaźnikiem zatrudnienia niż kobiety w krajach Unii Europejskiej; do krajów, które mają zdecydowanie wyższe wskaźniki zatrudnienia kobiet niż w Polsce należą takie kraje, jak: Dania, Niderlandy, Szwecja, Niemcy, Finlandia, Austria, Wielka Brytania, natomiast na Malcie we Włoszech, i w Grecji - wskaźniki zatrudnienia kobiet są niższe;
- w krajach Unii Europejskiej stopa bezrobocia kobiet w latach 2005–2006 była znacznie niższa niż w Polsce. W latach 2007–2009 w Polsce odnotowujemy znaczący spadek omawianego wskaźnika w porównaniu z krajami Unii Europejskiej. W 2009 roku w Hiszpanii na Łotwie, Słowacji, oraz w Grecji, odnotowano wyższy poziom stopy bezrobocia kobiet niż w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Natomiast najniższy poziom tego wskaźnika obserwujemy w Niderlandach, Austrii oraz na Cyprze;
- w 2009 roku, w Polsce stopa bezrobocia kobiet była nieco wyższa niż w populacji mężczyzn, natomiast w krajach Unii Europejskiej stopa bezrobocia kobiet była nieznacznie niższa niż mężczyzn;
- w krajach Unii Europejskiej podobnie jak w Polsce bezrobocie długotrwałe dotyczyło w większym stopniu kobiet niż mężczyzn.

STOPA BEZROBOCIA Kobiet I MĘŻCZYZN W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ I W POLSCE W LATACH 2005–2009

Udział bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo w wieku 15–64 lata

%20 18 16 14 12 10 8 6 4 2 0 0 2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 22 24%

Opracowanie merytoryczne
Departament Pracy GUS

Opracowanie graficzne, skład i łamanie
Lidia Motrenko-Makuch, Robert Chmielewski

©ZAKŁAD WYDAWNICTW STATYSTYCZNYCH
al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa